

Klinika za očne bolesti

Laktić, N

Source / Izvornik: **Anali Kliničke bolnice "Dr. M.Stojanović", 1985, 24, 82 - 90**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:220:944274>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Sestre milosrdnice University
Hospital Center - KBCSM Repository](#)

ANALI KLINIČKE BOLNICE »DR M. STOJANOVIĆ«

Vol. 24, Posebno izdanje, br. 2

KLINIČKA BOLNICA
»DR MLADEN STOJANOVIĆ«
ZAGREB 1845-1985

Zagreb, 1985.

KLINIKA ZA OČNE BOLESTI

Nikola Laktić

Ove godine, *Klinika za očne bolesti*, kao i cijela Bolnica, slave 90-godišnjicu postojanja na ovoj sadašnjoj lokaciji. Otvaranje *Bolnice milosrdnih sestara*, na sadašnjem mjestu, održano je 1895. godine, a iste je godine bio osnovan i prvi *Očni odjel (Cupak)*. Oftalmologija se razvijala u sklopu kirurgije pa je već 1786. godine dobila u Beču svoj prvi odjel, ali su već od 1750. godine u Berlinu i Beču postojale katedre za oftalmologiju. U nas se, kako vidimo, oftalmologija relativno kasno osamostalila, a i 1895. godine je bila u zajednici s *ORL odjelom i Odjelom za kožne i spolne bolesti*. Sva ta tri odjela je vodio *dr Dragutin Mašek*, kasnije sveučilišni profesor i jedan od osnivača *Medicinskog fakulteta u Zagrebu* i prvi predstojnik *ORL klinike Medicinskog fakulteta*. *Očni se odjel* potpuno osamostalio 1901. godine, a za prvog je predstojnika bio izabran *dr Mihajlo Musulin*. Te je godine, kao hospitant i sekundarni liječnik, stupio u ovu bolnicu *dr Kurt Hühn*, a od 1903. godine je radio kao sekundarni liječnik u *Očnom odjelu*. Slijedeće 1904. godine, preuzeo je vodstvo *Očnog odjela* od svog prethodnika *dra Musulina*, koji je otišao u mirovinu (*Panac*).

Nakon preuzimanja uprave *Očnog odjela*, *dr Kurt Hühn* je 1905. otišao u *Prvu očnu kliniku u Beču*, koju je vodio *prof. dr Schnabel*. Ovo specijalističko usavršavanje se odrazilo u njegovu kasnijem radu na stručnom i znanstvenom polju. Pisao je stručne i znanstvene radove i u *Liječničkom vjesniku* je objavio osam originalnih radova, od kojih spominjemo: *Dva slučaja osteoma černe šupljine koji su prodrli u očnu šupljinu te prouzrokovali znatan egzoftalmus*, *Liječenje oftalmoblenoreje sa mliječnim injekcijama*, *Tuberkuloza oka*, *Štetno djelovanje sunčanog svjetla na oko*. Svoje je radove publicirao i u berlinskom časopisu *Zeitschrift für Augenheilkunde*. 1919. godine je habilitirao za privatnog docenta u *Karlovom sveučilištu u Pragu*, kod *prof. dra Deyla*, s temom: *Moja iskustva o nekim novijim etiološkim i terapeutskim momentima trahoma*. Vidimo da je, već u ono vrijeme, kao liječnik specijalista za očne bolesti, bio vrlo aktivan i da se, pored opsežnog praktičnog rada, bavio i znanstvenim, a uza sve to je bio neko vrijeme i ravnatelj *Bolnice milosrdnih sestara*, od 1923. godine prvi predsjednik *Liječničke komore*, osnovane iste godine, a neposredno pred mirovinu, 1940. godine, i predsjednik *Oftalmološkog društva*.

U 1924. godini je bio na pregledu u *Očnom odjelu* i predsjednik *Tito*, radi ozljede oka. Operaciju je izvršio *dr Hühn (Dedijer)*.

Kao stručni i znanstveni radnik, *dr Hühn* je držao korak s evropskom oftalmologijom, što se vidi dijelom iz njegovih radova, a dijelom iz registra operativnih zahvata, koje je u to vrijeme vršio u *Očnom odjelu*. Prema izvještaju *dr Zec-*

-*Mihaljinec*, objavljenom u *Liječničkom vjesniku* 1916. godine, vidi se da je u 1915. godini u Odjelu bilo izvedeno ukupno 706 operacija, od toga u općoj narkozi kloroformom 100. Ostale su operacije bile izvršene u lokalnoj anesteziji. Tako je ekstrakcija senilne katarakte ekstrakapsularnom metodom bila izvršena na 105 bolesnika, linearna ekstrakcija katarakte u 12 slučajeva, iridektomija u oboljelih od glaukoma u 28 slučajeva, a iz toga se izvještaja vidi i to, da su se već u to vrijeme vršile operacije i na suznim putovima, zatim plastične operacije zbog ektropijuma i entropijuma kao i kompliciraniji rekonstruktivni zahvati zbog simblefarona, tumoroznih promjena na koži vjeđa, a na prvom mjestu, zbog raširenog trahoma, vršila se abrazija trahomatoznih granula spojnice. U tom se izvještaju opaža i utjecaj rata, jer se broj enukleacija znatno povećava u odnosu na mirnodopsko vrijeme i to od 2,2% na početku rata na 7,7% u 1915. godini.

Prim. dr. Vilko Panac.

Veoma brojna i različita kazuistika i zavidna visina stručnog i znanstvenog rada, dobra su baza i vrlo povoljni uvjeti za edukaciju novih kadrova. Pod rukovodstvom *doc. dra Hühna*, odgojeno je veoma mnogo poznatih oftalmologa kao *Panac*, *Čosić*, *Meixner*, *Spevec*, *Certin*, *Bival*, *Domac* i niz drugih, koji su kasnije bili na vodećim položajima u našoj struci i svaki je od njih dalje unapređivao oftalmologiju.

Očni odjel se nalazio u zgradi u kojoj je i danas. Do 1913. godine, kapacitet Odjela je bio 140 postelja, ali je obično bilo i oko stotinu bolesnika više (*Hühn*).

Te se godine pristupila izgradnji trećeg kata, namijenjenog bolesnicima s trahomom. Predviđalo se 150 postelja za liječenje trahoma. Međutim, u vrijeme prvog svjetskog rata, u *Očni odjel* su se primali pretežno ranjenici, a očni bolesnici su se, većim dijelom, smještavali po drugim odjelima. U prvom svjetskom ratu, u Odjelu je bilo 400 postelja, a nakon završetka rata, taj se broj smanjio na 270 postelja. U to je vrijeme *Očni odjel* bio smješten u cijeloj zgradi.

Prim. dr. Ivan Meixner.

Nakon umirovljenja *doc. dra Hühna*, 1940. godine, Odjel preuzima *prim. dr. Vilko Panac*, koji, uz *prim. dra Meixnera*, spada među prve promovirane liječnike školovane u *Medicinskom fakultetu u Zagrebu*. *Dr Panac* je, odmah nakon staža koji je također proveo u našoj bolnici, bio dodijeljen na rad u *Očni odjel* i kao oftalmolog je proveo pune 24 godine u ovoj bolnici. Dužnost šefa Odjela je vršio do 1945. godine, kad je Odjel preuzeo *prim. dr. Neven Čosić*. *Dr Panac* je 1949. g. postao šefom Očnog odjela u *Bolnici »Dr J. Kajfeš«* u Zagrebu. U vrijeme drugog svjetskog rata, Odjel se smanjio za daljnjih 100 postelja, jer se u to vrijeme osnovala *Škola za bolničare*, koja je kasnije pretvorena u *Školu za primalje* i bila je smještena u II katu zgrade *Očnog odjela*.

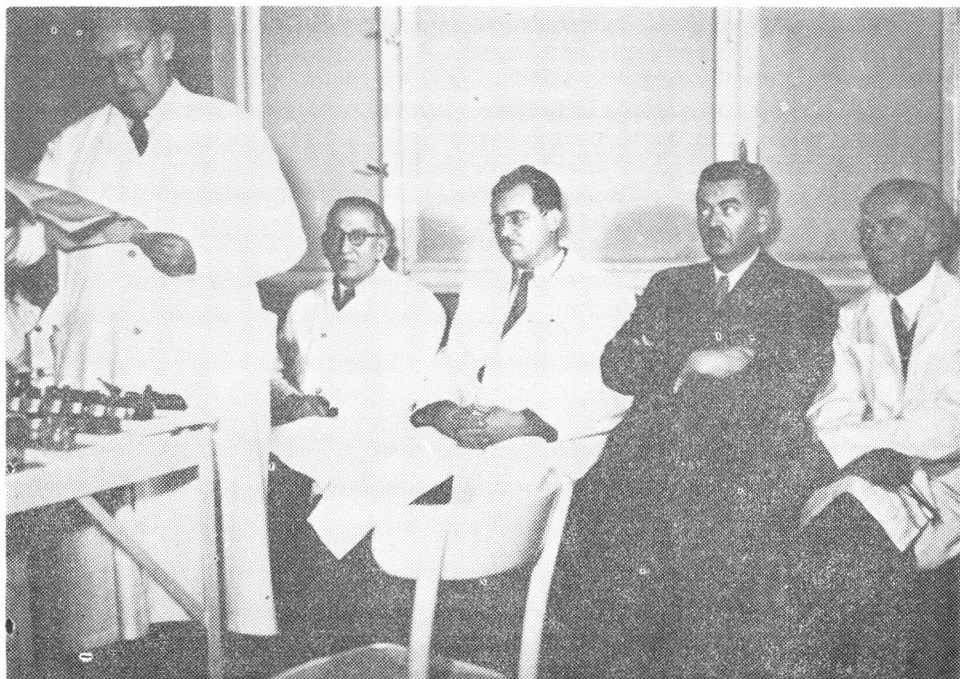
Poslije oslobođenja, kako smo naveli, vodstvo Odjela je preuzeo *prim. dr. Neven Čosić*, koji se nalazio na toj dužnosti do 1956. godine. U to vrijeme Odjel je imao 180 postelja, a 1952. godine, broj postelja je smanjen na 132, radi useljenja *Odjela za kožne i spolne bolesti* u sjeverno krilo zgrade.

Prim. dr Neven Čosić, iako bolestan od šećerne bolesti i ovisan o insulinu, vodio je *Očni odjel* s nevjerojatnom marljivošću i entuzijazmom. Pokazao se kao izvanredno nadareni operator i uvodio niz operativnih metoda na području rekonstruktivne kirurgije vjeđa i spojnice i kirurgije na prednjem segmentu bulbusa. Izvanredno inventivan, kreirao je niz vlastitih modifikacija i velika je šteta da, kao nadareni stručnjak, nije bio sklon pisanju, tako da su samo njegovi učenici bili svjedoci brojnih inovacija, koje je uveo taj izvanredni oftalmolog. Tako je u to vrijeme uveo operaciju ablacije mrežnice, primjenom termokoagulacije sklere, izvodila se i intrakapsularna akstrakcija katarakte pincetom po *Arrugi*, a *prim. dr Spevec*, u suradnji s *prof. Sercerom*, uveo je dakriocistorinostomiju. Na specijalizaciju iz oftalmologije dolazi niz mladih liječnika, koji će, zahvaljujući znanju i odgojnim sposobnostima *prim. dra Čosića*, u svom daljnjem radu, uvoditi u oftalmologiju nove poglede, kako u liječenje i dijagnostiku tako i na polju organizacije samog odjela. *Jurković, Laktić, Striga, Trogrlić, Čoti i Kalebić* dobivaju solidnu stručnu spremu, kao i klinička iskustva, a uz to i etički odgoj, zahvaljujući svom šefu i učitelju *dru Čosiću*.

Prim. dr Neven Čosić.

1956. godine, Odjel preuzima *prim. dr Ivan Meixner*, koji se na čelu Odjela nalazi do 1964. godine, kad odlazi u mirovinu. Na organizacijskom planu, dolazi do sjedinjenja s izvanbolničkom specijalističkom službom, koja do tog vremena radi u okvirima DNZ. Preuzimanjem izvanbolničkih specijalističkih ambulanata,

S jedne proslave Očnog odjela, na kojoj govori prim. dr N. Čosić. Sjede od lijeva na desno: dr S. Cesarec (ravnatelj Bolnice), prof. dr A. Šercer (predstojnik Odjela za uho, grlo i nos).

lociranih u DNZ Centar, Trnje i Trešnjevka, poliklinička služba ovog odjela je uvelike proširena i tako se dobila široka baza novog kliničkog materijala. 1950. g. dr Sonja Jurković je formirala prvi Kabinet za glaukom, jer u cijeloj Jugoslaviji nije postojao još ni jedan takav kabinet.

Na specijalizaciju je došla nova skupina mladih liječnika, kao: Padovan, Car, Ljubibratić i Borčić. Prim. dr Meixner je dugo godina bio predsjednik Oftalmološke sekcije ZLH. Odlaskom prim. dra Meixnera u mirovinu, 1964. godine, za predstojnika je izabran prim. dr Krešimir Čupak.

Dr Čupak je u svoj rad unio daljnji stručni i znanstveni zamah, a svoje suradnike je stimulirao u stjecanju znanstvenih i nastavnih titula. U 1968. godini, dr Čupak je stekao naziv doktora znanosti, a 1969. godine habilitirao u Medicinskom fakultetu u Zagrebu. U razdoblju od 1969. godine do 1975. godine, naziv doktora znanosti u Medicinskom fakultetu stječu Jurković, i Laktić, a u Stomatološkom fakultetu Padovan, Striga Trajer i Kušić. 1970. godine, Bolnica je postala nastavna baza Stomatološkog fakulteta, a Očni odjel je dobio naziv klinike. Katedru oftalmologije Stomatološkog fakulteta preuzeo je dr Čupak i stekao zvanje profesora. U Medicinskom fakultetu habilitiraju Jurković, Laktić i Trogrlić, koji nešto kasnije postaju i profesori Medicinskog fakulteta. U Stomatološkom fakultetu habilitiraju Striga, Padovan i Trajer.

Primarius Dr. K. Hühn:

**Moja iskustva o nekim novijim
etiološkim i terapijskim
momentima trahoma.**

Radnja za habilitaciju.

Zagreb, mjeseca siječnja 1919.

*Korica habilitacijskog rada prim. dra K. Hühna, iz 1919. godine.
Bio je to prvi obranjeni habilitacijski rad jednog hrvatskog liječ-
nika.*

U Kliniku se uvodi niz novih dijagnostičkih i operativnih metoda. Tako se 1967. godine uvodi elektroretinografija a 1968. ehografija. *Dr Trogrlić*, je 1967. godine, razradio metodu skijaskopije i kreirao svoju vlastitu metodu »fotoskijaskopiju«. 1966. godine je uvedena nova ekstrakcija katarakte primjenom tzv. kriоекstrakcije, što predstavlja znatan korak naprijed, u području operacije sivih mrena. Operacija ablacije mrežnice se osuvremenjuje uvođenjem primjene krioretinopeksije i silikonskih materijala. Isto tako, na području kirurgije prednjeg segmenta oka, kao rutinska metoda uvodi se lamelarna i perforativna keratoplastika. Nabavom argonskog lasera, 1975. godine, počinje se primjenjivati foto-koagulacija, među prvima u našoj zemlji.

1971. godine, premješta se *Škola za primalje* i tada se pristupa reorganizaciji Odjela i potpunom obnavljanju dotrajale zgrade. Broj postelja se smanjuje na 90 i na taj se način povećava frekvencija bolesnika i smanjuje prosječno trajanje liječenja. Na bolničku obradu primaju pretežno operativni slučajevj.

Organizacijska shema Klinike je podijeljena na poliklinički i klinički dio. Klinički dio organiziran je na odjele i odsjeke. Postoje dva odjela i to *Odjel za mikrokirurgiju prednjeg segmenta bulbusa* i *Odjel za rekonstruktivnu kirurgiju orbite i adneksa*. Od odsjeka postoje: *Odsjek za bolesti mrežnice*, *Odsjek za upalne bolesti*, *Odsjek za heredodegenerativne bolesti djece* i *Ortoptičko-pleoptički odsjek*.

Poliklinika je smještena u prizemlju zgrade i sastoji se od oftalmoloških ambulnata općeg i subspecijalističkog smjera. Ambulante općeg smjera su podijeljene na: *ambulante za refrakcijsku problematiku*, *za hitne intervencije*, *za bolesti stražnjeg segmenta bulbusa* i *Konzilijarnu ambulantu* za rad u ostalim odjelima Bolnice. Od specijaliziranih kabineta postoje *Kabinet za glaukom*, *za vidno polje*, *za elektrofiziologiju*, *za adaptometriju*, *za fluoresceinsku angiografiju*, *za dijabetičku retinopatiju* i *lasersku fotokoagulaciju*, *za kontaktne leće* i *Ortoptičko-pleoptički kabinet*.

Odlaskom *prof. dra Čupaka*, 1977. godine, za predstojnika Klinike za očne bolesti *Medicinskog fakulteta*, ovu kliniku preuzima *prof. dr Nikola Laktić*. Klinika se i dalje razvija, naročito na području dijagnostike i liječenja bolesti stražnjega segmenta. Na dijagnostičkom planu, razvija se metoda fluoresceinske angiografije, kao neophodna u proučavanju promjena na mrežnici. Klinika postaje jedan od centara u Jugoslaviji za bolesti mrežnice. Otvara se i posebna *Ambulanta za bolesti stražnjeg segmenta oka*. Stvaraju se uski kontakti s oftalmološkim centrima u Evropi, posebno, s oftalmološkim centrima u Essenu, Rotterdamu i Würzburgu. Isto tako se otvara posebni *Kabinet za proučavanje i liječenje dijabetičke retinopatije*, koji postaje jedan od vodećih u Jugoslaviji. Od suvremenih operativnih metoda, uvodi se implantacija akrilatnih leća.

U timskom radu u Klinici sudjeluju specijalisti za očne bolesti, s određenim stažom i iskustvom, kao: *Vraneš*, *Kušić*, *Hrabar*, *Pentz*, *Raguž*, *Klinger* i skupina mladih liječnika kao: *Bajić*, *Mančić*, *Štambuk*, *Šikić*, *Čurković*, *Vašarević*, *Koršić* i *Pokupec*. Odlaskom *prof. dra Čupaka* za predstojnika *Klinike za očne bolesti Medicinskog fakulteta*, s njime odlaze i mladi specijalisti, kao *Raguž*, *Klinger*, *Šikić* *Čurković*.

S obzirom na opseg rada, budući da se broj operativnih zahvata povećava iz godine u godinu, oftalmologija prerasta u izrazito operativnu granu medicine. Tako je npr. u 1984. godini liječeno 1938 bolesnika, s prosječnim trajanjem liječenja od 17,63 dana. Od toga je broja bilo 787 bolesnika s područja USIZ-a Zagreb, a 1151 bolesnik s područja SR Hrvatske, kao i cijele Jugoslavije. Iskorištenost posteljnog fonda u toj godini je 103,5%. U Poliklinici je pregledano 54 978 bolesnika. U tom je razdoblju izvedeno 1300 operativnih zahvata, a ambulantno je operirano više od 2000 bolesnika. Prema broju operativnih zahvata, ova se klinika približava vodećim klinikama za očne bolesti u svijetu, u koje se isključivo primaju samo oni očni bolesnici, kojima je potreban bilo kakav operativni zahvat. Poboljšavanjem mreže očnih ambulanata, u našoj će se zemlji stvoriti i osnovni uvjet za ambulantno liječenje neoperativnih slučajeva, kao i za upućivanje na ambulantno liječenje bolesnika u ranoj postoperativnoj fazi liječenja.

Kao što smo rekli, 1971. godine, Bolnica je postala nastavna baza *Stomatološkog fakulteta*. Do 1978. godine, dodiplomsku nastavu iz oftalmologije je vodio *prof. dr Čupak*, a kasnije, Katedru preuzima *dr Štriga*, stekavši zvanje profesora. Istovremeno, dodiplomsku nastavu *Medicinskog fakulteta* vode *dr Laktić i dr Trogrlić*. Dodiplomska nastava *Medicinskog fakulteta* vrši se na bazi dopunskog radnog odnosa. Od osnivanja poslijediplomske nastave *Medicinskog fakulteta*, u njoj sudjeluju i liječnici Klinike: *prof. dr Laktić, prof. dr Štriga, doc. dr Padovan, prof. dr Trogrlić i prof. dr Trajer*. *Prof. dr sci. Dragan Trajer* je i predstojnik *Katedre za oftalmologiju Defektološkog fakulteta*. Liječnici ove klinike sudjeluju i u poslijediplomskoj nastavi, organiziranoj u drugim klinikama Bolnice, a isto tako i u nastavi u srednjoj i višoj medicinskoj školi.

Doktorat znanosti steklo je devet liječnika, od kojih je jedan znanstveni savjetnik, dva viša znanstvena suradnika, a šest znanstvenih asistenata. Magistarski rad su obranila dva liječnika, a u izradi su još dva magistarska rada i dvije doktorske disertacije. Članovi ove klinike aktivno sudjeluju i u znanstvenim projektima, a predstojnik Klinike je nosilac jednog znanstvenog projekta.

U Klinici se vrši edukacija specijalizanata iz oftalmologije i polažu se specijalistički ispiti. Pored vlastitog specijalizantskog kadra, na specijalizaciju se upućuju i liječnici iz ostalih medicinskih centara, kako s područja SR Hrvatske, tako i iz ostalih republika. Do sada je u ovoj klinici specijalistički ispit položilo 60 liječnika.

S obzirom na stručnu, nastavnu i znanstvenu funkciju ove klinike, treba i u budućnosti sve te funkcije ne samo zadržati nego i proširivati. Da bi se tom problemu u potpunosti odgovorilo, potrebna je ispravna kadrovska politika, nabava moderne aparature i instrumenata i usmjeravanje u moderne trendove oftalmologije, posebno na supspecijalističkom planu. U kadrovskom planu, predviđa se odgajanje novih specijalista, budući da će, u roku od tri do četiri godine, velika skupina najstarijih i vodećih liječnika, po sili zakona, otići u mirovinu. U zadržavanju nastavnih funkcija, planski se usmjeravaju mlađi liječnici na izradu magistarskih i doktorskih radova.

Veoma skupa aparatura ove klinike je već davno amortizirana i nameće se kao imperativ nabava suvremenih aparata i instrumenata, kao osnovni uvjet napredovanja i praćenja suvremenih zbivanja u oftalmologiji.

U izdavačkoj djelatnosti sudjeluju liječnici ove Klinike, objavljujući u svim zbornicima radove s područja oftalmologije, a isto tako u stručnim oftalmološkim časopisima, kako u Jugoslaviji, tako i inozemstvu. Svake se godine organiziraju »Oftalmološki dani«, na kojima, pored liječnika ove klinike, nastupaju i oftalmolozi iz cijele Jugoslavije, kao i brojni gosti iz inozemstva. Radovi s »Oftalmoloških dana« se objavljuju u časopisu Bolnice »Anali Kliničke bolnice »Dr M. Stojanović«, bilo u redovitim izdanjima, bilo kao suplementi. Do danas je izdano devet suplemenata posvećenih isključivo radovima s područja oftalmologije. Ove suplemente su uređivali Čupak, Laktić i Štriga. U 1982. godini, Trogrlić je izdao monografiju »*Intraocular localization and virtual character of the inverted image of the eye's fundus viewed during indirect ophthalmoscopy.*

U 90 godina postojanja Očnog odjela Bolnice, slobodno možemo zaključiti, da je razvoju stručnog, znanstvenog i nastavnog djelovanja, ovaj odjel dao izvanredno veliki doprinos na području oftalmologije. Prije devedeset godina je osnovan kao prvi oftalmološki odjel na području Jugoslavije, a u vrijeme svog postojanja uzdigao se do klinike za očne bolesti, koja uživa zasluženi ugled.

LITERATURA

- CUPAK K.: Očni odjel Bolnice »Dr M. Stojanović« u prošlosti i danas, Anali Bolnice »Dr M. Stojanović«, 6:413, 1967
- DEDIJER, V.: Novi prilozi za biografiju J. B. Tita, Beograd, Rad, 1984
- HÜHN, K.: Proširenje očnog odjela bolnice milosrdnih sestara u Zagrebu dogradnjom za trahomatozne bolesnike, Lij. vj., 33:584, 1913
- PANAC, V.: Pozdravni govor g. doc. dr K. Hühnu prigodom 40 godišnjice rada, Lij. vj., 63:242, 1941
- ZEC-MIHALJINEC, V.: Godišnji izvještaj (1915) očnog odjela milosrdnih sestara u Zagrebu (prim. dr Hühn), Lij. vj., 38 : 240, 1916